

Vlaams
Parlement

ingediend op **439** (2014-2015) – Nr. 2
17 december 2015 (2015-2016)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Karim Van Overmeire en Güler Turan

over het voorstel van resolutie

van Ingeborg De Meulemeester, Sabine de Bethune,
Herman De Croo, Tine Soens en Wouter Vanbesien

betreffende onderwijs
in ontwikkelingssamenwerking

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed:

Voorzitter: Rik Daems.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire, Manuela Van Werde;

Sabine de Bethune, Vera Jans, Ward Kennes, Johan Verstreken;

Rik Daems, Herman De Croo;

Tine Soens, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

Cathy Coudyser, Caroline Croo, Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, Ann Soete, Sabine Vermeulen;

Karin Brouwers, Griet Coppé, Joris Poschet, Valerie Taeldeman;

Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;

Renaat Landuyt, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;

Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

439 (2014-2015) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

1. Toelichting door Ingeborg De Meulemeester, eerste indiener	4
2. Bespreking.....	4
3. Stemming	7
Gebruikte afkortingen	8

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed behandelde op 8 december 2015 het voorstel van resolutie betreffende onderwijs in ontwikkelingssamenwerking.

1. Toelichting door Ingeborg De Meulemeester, eerste indiener

Ingeborg De Meulemeester merkt op dat onderwijs een belangrijk deel van ontwikkelingssamenwerking is, dit pleidooi kan dan ook voor heel wat beleidsdomeinen worden gehouden.

Waarom werd er gekozen voor een focus op onderwijs? Vanuit Vlaanderen is er heel wat expertise inzake onderwijs die niet enkel op eigen bodem, via Noordwerking, kan worden gebruikt, maar die ook in het Zuiden door middel van lopende projecten en programma's een meerwaarde kan betekenen. Omdat Vlaanderen er echter voor gekozen heeft om per land met prioritaire thema's en sectoren te werken, lijkt het in deze context niet gunstig om onderwijs toe te voegen aan deze lijst met prioritaire thema's. De lijsten van thema's en sectoren waar de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking actief is, is immers opgesteld in overleg met het partnerland zelf. Deze soevereiniteit moet worden benadrukt in de samenwerking waarbij het partnerland de eigen verantwoordelijkheid behoudt.

Het is wel belangrijk dat onderwijs terug te vinden is in alle domeinen van de ontwikkelingssamenwerking: van economie, over landbouw tot mensenrechten. Het voorliggende voorstel van resolutie werd uitgewerkt om onderwijs extra te benadrukken binnen de bestaande vormen van ontwikkelingssamenwerking op Vlaams niveau.

Dit voorstel van resolutie heeft tot doel onderwijs als transversaal thema binnen de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking te benaderen. Zo zal Vlaanderen in zijn projecten en programma's inzake ontwikkelingssamenwerking en onderwijs het belang van onderwijs aan meisjes blijven benadrukken. Meisjes die naar school gaan, trouwen later, krijgen minder kinderen, hebben een beter inkomen, worden minder het slachtoffer van seksueel geweld, kunnen zich beschermen tegen kindhuwelijken en andere schadelijke traditionele praktijken. Via het onderwijs krijgen geboortepanning en seksuele en reproductieve rechten een draagvlak.

Onderwijs voor meisjes geeft meisjes en vrouwen met andere woorden de kans om hun eigen keuzes te maken en een vol- en menswaardig leven uit te bouwen. Daarom moet Vlaanderen bij de gesprekken met de partnerlanden het belang van onderwijs benadrukken als bevorderend voor de lokale economie en de economische groei. Ook het belang van toegankelijk onderwijs willen de indieners door dit voorstel van resolutie extra benadrukken.

Tot besluit wijst het lid erop dat uit de analyse van de huidige projecten inzake ontwikkelingssamenwerking blijkt dat reeds 56 lopende projecten sinds 2012 een component 'onderwijs en vorming' bevatten. Dit is een belangrijke stap voorwaarts die het belang van dit voorstel van resolutie onderschrijft.

2. Bespreking

Johan Verstreken zegt dat in de Kamer van Volksvertegenwoordigers een gelijkaardig voorstel van resolutie werd ingediend. Het belang van onderwijs in de ontwikkelingslanden is natuurlijk bijzonder groot. In vergelijking met de tijdens de vorige legislatuur goedgekeurde resolutie over de inspanningen van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking met betrekking tot het recht op onderwijs voor meisjes (*Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2284/3), blijft de voorliggende tekst

misschien een beetje aan de oppervlakte, maar dat wil niet zeggen dat dit onbelangrijk is. Het is wel degelijk belangrijk dit voorstel van resolutie goed te keuren, want dat is een middel om deze problematiek andermaal in beeld te brengen. Het is belangrijk om te luisteren naar de mensen die op het terrein werkzaam zijn en over heel wat knowhow en ervaring beschikken. Naar aanleiding van de verkiezingen van 25 mei 2014 bleek dat nagenoeg alle democratische partijen het thema niet uit het oog hebben verloren, maar het mee hebben opgenomen in hun verkiezingsprogramma.

Het voorliggende voorstel van resolutie roept op om onderwijs op te nemen als transversaal thema in de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, met specifieke aandacht voor onderwijs voor meisjes en met respect voor de expertise bij en de rol van het middenveld. Voorts wordt onder meer gesteld dat bij bilaterale gesprekken met de partnerlanden, het belang van onderwijs moet worden benadrukt voor de economische ontwikkeling, evenals de meerwaarde die Vlaanderen kan bieden bij de uitbouw van het onderwijsbeleid. De CD&V-fractie ondersteunt dan ook met overtuiging dit voorstel van resolutie.

Tine Soens herinnert eraan dat Nelson Mandela stelde dat onderwijs het krachtigste wapen is om de wereld mee te veranderen. Die uitspraak vat het vandaag voorliggende voorstel van resolutie eigenlijk perfect samen. Goed onderwijs voor alle kinderen en jongeren is cruciaal om een maatschappij te versterken, om een nieuwe generatie kansen te geven, om economische groei te stimuleren en te blijven voeden, en om de cyclus van discriminatie en armoede te doorbreken. Daarom vragen de indieners onderwijs als prioriteit op te nemen in de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking.

Internationale partners zoals de Wereldbank, de UNESCO en Global Partnership for Education toonden de belangrijke impact van onderwijs op de menselijke en de economische ontwikkeling veelvuldig aan. Onderwijs leidt tot inkomensverhoging en economische groei. Onderwijs leidt tot een verbetering van de gezondheid. Onderwijs leidt tot meer bewustwording over klimaatsverandering, met maatregelen rond het verminderen van emissies en het leren omgaan met de gevolgen ervan. Onderwijs speelt ook een rol in vredesopbouw en het stimuleren van democratie. Onderwijs is cruciaal in de strijd tegen religieus fundamentalisme en het is ook één van de voorwaarden voor de totstandkoming van vredevolle samenlevingen. Dat zijn allemaal onderwerpen die ook vandaag en hier in de schijnwerpers staan en waar onderwijs ook een belangrijke rol speelt.

Onderwijs voor meisjes geeft meisjes en vrouwen bovendien de kans eigen keuzes te maken en een vol- en menswaardig leven uit te bouwen. Zoals Ingeborg De Meulemeester al aangaf, trouwen meisjes die goed onderwijs krijgen later, krijgen ze minder kinderen, hebben ze een beter inkomen en worden ze minder het slachtoffer van seksueel geweld.

Onderwijs is ook een fundamenteel mensenrecht dat opgenomen is in diverse mensenrechtenverdragen, waaronder het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind. Er werden ook enkele mondiale initiatieven genomen om onderwijs op de ontwikkelingsagenda te plaatsen.

De jongste jaren werd er heel wat vooruitgang geboekt inzake de toegang tot het onderwijs. Er blijven echter grote uitdagingen bestaan, ook in de Vlaamse partnerlanden Malawi en Mozambique, waar de toegang tot het basis- en het middelbaar onderwijs nog steeds niet evident is. In grote delen van de wereld is de toegang misschien wel verbeterd, maar blijft de kwaliteit van het onderwijs nog steeds ondermaats. Dat zorgt ervoor dat vele kinderen en jongeren wel beginnen met een schoolloopbaan maar die nooit afmaken, en dat zij die wel een

diploma halen, niet de competenties hebben verworven om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij en de arbeidsmarkt.

Sinds 2010 is merkbaar dat de buitenlandse hulp voor onderwijs daalt. Een aantal grote donoren hebben hun steun aan de onderwijssector verminderd en slechts een derde van de internationale steun voor onderwijs gaat naar de landen met lage inkomens zoals Malawi en Mozambique. Onderwijs is vandaag geen prioriteit in de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, hoewel de expertise die Vlaanderen bezit en waarom het wereldwijd wordt geroemd, wel degelijk het verschil zou kunnen maken. Vandaag gaat slechts 5 percent van het ontwikkelingsbudget naar de onderwijssector als men de bijdrage aan het Instituut voor Tropische Geneeskunde achterwege laat. Via dit voorstel van resolutie wil sp.a dan ook vragen om van onderwijs een prioriteit te maken in de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking en de middelen voor onderwijs op te trekken. Er moet gebruik worden gemaakt van de aanwezige expertise in het Vlaamse onderwijslandschap en bij gespecialiseerde ontwikkelingsactoren zoals de VVOB en er moet specifiek aandacht zijn voor de subsectoren van het basisonderwijs en het technisch en beroepsonderwijs, voor onderwijs voor meisjes en voor de kwaliteit van het onderwijs.

Het lid stipt tot slot nog aan dat VLIR-UOS ook vraagt om ook aandacht te hebben voor hoger onderwijs in ontwikkelingssamenwerking. Hoewel het belang daarvan niet wordt onderschat, hebben de indieners beslist om de focus in de eerste plaats toch op zo-even vermelde subsectoren te leggen. Dat neemt uiteraard niet weg dat er ook aandacht moet zijn voor het hoger onderwijs.

Herman De Croo steunt als een van de indieners uiteraard het voorliggende voorstel van resolutie. Hij was recent nog in Kinshasa en wijst erop dat de Democratische Republiek Congo zomaar even duizend universiteiten telt. Bij dat enorme aantal zijn er met veel goede wil maar drie of vier die behoorlijke diploma's afleveren. Met die diploma's kunnen de afgestudeerden bovendien weinig of niets doen. In ateliers is er een totaal gebrek aan degelijk materiaal om jongeren een stiel te laten aanleren. De expertise van de eigen leerkrachten is er zeer laag. Er worden zeker inspanningen gedaan, onder meer door ngo's die proberen gepensioneerde leerkrachten een tijdlang naar daar te sturen om hen versnelde opleiding te laten geven. Dat moet dan wel gebeuren in een land waar bij gebrek aan werk eigenlijk ook niet van werkloosheid kan worden gesproken. In de rest van het land is de situatie nog stukken rampzaliger dan in Kinshasa, in Gemena bijvoorbeeld – een stad met 300.000 inwoners – zijn er misschien drie wagens.

De spreker zegt dat hij hiermee alleen wil aangeven dat er naast de mooie bewoordingen die hier worden gebruikt – wat normaal is in de situatie hier – een andere realiteit is. Er zijn naar zijn mening ook parallelle mogelijkheden om iets te doen: materiaal van hier kan naar ginder vervoerd worden, hier afgedankte machines zouden ginder nog zeer bruikbaar kunnen zijn en met zonnepanelen en dergelijke wordt het ook in zeer afgelegen gebieden mogelijk om computers te gebruiken in het onderwijs. In een land met een gemiddelde leeftijd van tweeëntwintig jaar en een geboortecijfer van 6,6 kinderen per vrouw, waar de scholen grotendeels gescheiden zijn, is er gigantisch veel te doen. Als er niet veel meer inspanningen gebeuren dan er vandaag worden gedaan, zal er uiteindelijk een enorme mensenmassa naar Europa komen en dan zal er niet meer de tijd zijn om een resolutie goed te keuren.

Wouter Vanbesien is de vorige spreker dankbaar voor zijn interessante getuigenis. Congo behoort weliswaar niet bij de landen waar Vlaanderen actief is, maar er zijn mutatis mutandis zeker lessen uit te trekken voor de landen in Zuidelijk Afrika. De spreker heeft het voorliggend voorstel van resolutie met

overtuiging mee ondertekend, omdat de huidige prioriteiten op het vlak van ontwikkelingssamenwerking volledig in de lijn liggen van de Vlaamse bevoegdheden. Hij vermeldt duurzame ontwikkeling, personen met een handicap, kinderrechten, welzijns- en jeugdbeleid. Onderwijs is een belangrijk thema en Vlaanderen beschikt daar over heel wat expertise als het gaat om internationale samenwerking. Afgezien van het inherente belang van onderwijs – wat Tine Soens heeft geïllustreerd met een opsomming van de effecten van kwalitatief onderwijs op de samenleving – is die eigen expertise een belangrijke reden om onderwijs als transversaal thema op te nemen.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie betreffende onderwijs in ontwikkelingssamenwerking wordt eenparig aangenomen met 12 stemmen.

Rik DAEMS,
voorzitter

Karim VAN OVERMEIRE
Güler TURAN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ngo	niet-gouvernementele organisatie
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UOS	Universitaire Ontwikkelingssamenwerking
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VVOB	Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand